

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Athanasii Kircheri Fvldensis Bvchonii E Soc. Iesv. Prodromvs Coptvs Sive Aegyptiacvs

Kircher, Athanasius

Romae, 1636

Caput VII. Lingua Græca primùm à lingua Ægyptiaca profluxit. Notabilia, de signo senarij numeri Græcorum, apud Coptitas adhuc pro litera Alphabeti sexta vsurpato. Differentia linguæ antiquæ ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-12784

CAPVT VII.

De affinitate Linguae Coptae, siue AEGYPTIACAE ad Graecam, eiusque corruptione successu temporis facta.

Propinquitas, quam Copta seu antiqua AEGYPTIA ad linguam Graecam obtinet, ea est; ut, num hæc ab illa, an ab hac illa profluxerit, dispici vix possit. Vndè non malè eam antiquissimam Graecam dicere possemus. Verisimile enim est, AEGYPTIAM vnà cū literis à Cadmo & Phœnice post Deucalionis diluuium, si Plinio & Eusebio credimus, in Graeciam primùm transportatam, ibidem filiam, nempè linguam Graecam peperisse; Imò Græcos quoque ab AEGYPTIJS per literas numerandi rationem accepisse, satis ostendit litera Copta ς, quæ sicut sextum in ordine literarum obtinet, ita senarij quoque index est. Quam & Græci in hunc diem pro figura ς senarij vsurpant, aliumque extra numeros vsus non habet. Quod signum luculentum est linguam AEGYPTIAM in Graecia nouam Coloniam instituisse; quæ postea sensim exculta, breui ingentia incrementa

Figura numeri Senarij apud Græcos ς. apud Coptitas sextum inter literas locum occupat.

Y 2

fe-

Lingua
Græca le
habebat
ad AEgyptiã
vti ad
Italicam
Latinam

Sixtus Senensis
l. 2.
fol. 76. lin.
40.

Diodorus
Siculus
l. 1. c. 2.
fol. 14. ed:
Basil.

Democritus
Abderita
apud Syne-
sim.

Democritus
Abderita
apud Syne-
sim.

fecerit; adeò, vt ipse Rex Psammeticus, teste Herodoto, è Græcia linguæ peritiores, qui subiectos populos puritatem linguæ eius docerent, in AEgyptum accersuerit. (erat autem tunc, quantum quidem coniectura assequi possum, ea inter AEgyptiorum vernaculam, & Græcam distinctio, quæ modò inter Italicam, Hispanicam aut etiam Gallicam & Latinam; adeò vt nec Græcis AEgyptiam, nec AEgyptijs Græcam linguam addiscere esset difficile. Quod & Sixtus Senensis insinuare videtur; qui ait Trismegisti libros plerosque videri stylo Græco conscriptos. Quicquid sit, certè linguã Græcam apud AEgyptios in vsu fuisse, testantur complurium Philosophorum in AEgyptum susceptæ expeditiones; continuuq; literarum vtrinque cõmercium. Quod factum non esset nisi communi aliqua lingua, sicuti Europæi Latina, vsi essent. Confirmant id quoque variæ passim Cipporum, & Columnarum Græca lingua ab antiquis Regibus factæ inscriptiones; quas vide apud Diodorũ Siculũ. Democritus Abderita Philosophus in libro cui titulus est, *φυσικὰ καὶ μυσικὰ*, & Synefius, qui in illum ad Dioscorum magni Serapidis Alexandrini Dei Sacerdotẽ Scholia cõposuit, & is Græcas quoque profert inscriptiones. Nã in AEgyptũ profectus, apud magnum Hostenẽ in tẽplo Memphis, vnã cũ Sacerdotis filijs ministri officio fungebatur;

&

& dum in templo cibū sumeret, repētè spōte sua, lapidea apparuit in cinereo puluere scissa columna, ex qua πεζώεις βίβλος id est libros lapideos extrahentes inuenerunt in eis, aliud prorsus nihil, quàm tria hæc Græca lingua conscripta.

Ἡ φύσις τῆ φύσιν τέρπει) *Natura natura delectatur.*

Ἡ φύσις τῆ φύσιν νικά) *Natura naturam vincit.*

Ἡ φύσις τῆ φύσιν κρατεῖ) *Natura natura dominatur*

Inscriptio
Græca

Altera inscriptio huic similis, nō procul à Memphi saxo incisa verbis quidē Græcis; sed mystico-quodā characterum genere tectis (teste Barachia-Abenephi) extare fertur; quorū verborum sensus non dissentit ab ijs, quæ in Smaragdina Hermetis Trismegisti tabula proponuntur. Inscriptio est.

ΟΥΡΑΝΟ ΑΝΩ ΟΥΡΑΝΟ ΚΑΤΩ.

ΑΣΤΡΑ ΑΝΩ ΑΣΤΡΑ ΚΑΤΩ.

ΠΑΝΟ ΑΝΩ ΠΑΝ ΤΟΥΤΟ ΚΑΤΩ.

ΤΑΥΤΑ ΛΑΒΕ ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΕ.

Hoc est *Cælū sursum, Cælū deorsum, Astra sursum, Astra deorsū, omne quod sur sū, omne id deorsū, Hęc cape & prosperare.* Præterea & hieroglyphicis schematicis, Græcas subinde inscriptiones supponi, luculèter testatur figura 38 Thesauri Hieroglyphicorum Heruartij, vbi sub Anubide crocodilo insidente, stipantibus eum à lateribus, Ammone, & Serapide, cum alijs Hieroglyphicis notis, hæc verba Græca, Copto tamen chara-

Hieroglyphicis
miscabantur
nomina
Græca.

etc.

tere inscripta videntur.

ΚΥΝΘΡΟΝΟΙΣ ΤΟΙΣ ΕΝ
ΑΙΤΥΠΤΩΙ ΘΕΟΙΣ ΙΣΙΑΣ
ΑΡΧΙΕΡΕΥΣ ΑΝΘΘ.

Affectis
Dijs in
AEgypto
Isias Ar-
chifacer-
dos posuit

Fuisse autem hanc inscriptionē ab AEgyptio factā, nō à Græco; duo probant. primum, ipsa in AEgypto facta, vt ex verbis patet, inscriptio; alterum, ipsa Symbolorum ratio, quæ purè Hieroglyphica est, & à nemine nisi in adytis AEgyptiorū educato perfici potuit, vt in Oedipo nostro apparebit, vbi singula huius schematis explicabuntur, cuius quoq; mētio fiet 9 cap. huius. Ex quibus patet, Græcā linguā AEgyptijs non familiarem tantum; sed & AEgyptiacę quā simillimam fuisse, nominibus AEgyptiacis (quotquot à Veteribus Authoribus posteritati consignata adhuc supersunt) quæ omnia nescio quid Græcum sapiunt, id abundè ostendentibus. Quid enim aliud Osiris, nisi ὄσιος ἑως Sacrosanctus? Quid aliud Isis nisi prudens naturæ progressus ἀπὸ τῆς ἑδω, hoc est ab eundo deducto nomine? Horus quoque certè ἀπὸ ἡὺ ὠρῶν vel ἀπὸ τῆς ὀρῶδα, deriuatum nomen, nil aliud significat, nisi ἡ ἡλιον παρτερόπην & cursu quem in Zodiaco perficit, annum in quatuor partes, quas ὠρῆς, teste Macrobio, dicebant, dispertientem. Sic Typhon ἀπὸ τῆς σμῶν hoc est à dif-

Osiris vnderiuetur.

Isis vnde

Horus

Typhon

diffipando Smy & $\lambda\upsilon\tau\omicron$ $\tau\upsilon\phi\epsilon\iota\nu$ ab incendendo seu vrendo Typhon & $\beta\acute{\epsilon}\beta\omega\nu$ appellatus est . Serapis etiam, siue $\lambda\upsilon\tau\omicron$ $\tau\epsilon$ $\sigma\acute{\omega}\epsilon\sigma\upsilon$ $\kappa\alpha\iota$ Απιδος à cista videlicet, in qua à Titanibus Apis coniectus est ; siue $\lambda\upsilon\tau\omicron$ $\tau\epsilon$ $\sigma\alpha\iota\epsilon\gamma\epsilon\nu$, hoc est à gaudio & hilaritate , vti Plutarcho placet , denominatus ; à Græco certè nomen vel inuenit , vel Græco id impertijt ; Sic $\beta\acute{\alpha}\lambda$ quod myrrham significat , Biblos nomen Urbis , quorum illud $\lambda\upsilon\tau\omicron$ $\tau\epsilon$ $\beta\acute{\alpha}\lambda\lambda\epsilon\iota\nu$ deductum , Plutarchus discussionem dementiæ vocat ; hoc à multitudine papyrorum, seu arundinum aut iuncorum ibi nascentium Biblos nuncupant Strabo & Herodotus . Isin quoque $\mu\epsilon\theta$ hoc est matrem $\lambda\upsilon\tau\omicron$ $\tau\epsilon$ $\mu\iota\tau\eta\eta\epsilon\sigma\epsilon$ vocabulo Germanico *mutter* non multum diffimili , appellant . Hanc alio quoque nomine vocat Αθυει & Μεθυει ; quorum illud mundanam domum, $\acute{\alpha}\theta\upsilon\epsilon\sigma\upsilon$ hoc est apertã, & quasi sine portis : hoc omne ex multitudine & causã compositum significat . Sed his omnibus fusiùs tractantem l. de Osiride & Iside , Plutarchum consule . Quis ignorat Mercurium illum Termaximum, ob eximiam qua pollebat sapientiam , AEgyptiacè Thoth, vel vt alij $\Theta\omega\gamma\theta$, mense quoque $\Theta\omega\sigma\gamma\theta$ nomini eius honoriq; consecrato, Deum appellatum ? quod verbum non longè abest à Græco $\Theta\epsilon\acute{\iota}\sigma$, si finale Θ in Σ mutaueris . Nò desunt hoc loco, qui Deorum seu

Serapis

Bal discussio dementiæ.

Biblos

Isis $\mu\epsilon\theta$ dicitur

Mensis Thoth Mercurio dicatus.

Ido-

Certum autem nobis visum est, hoc volumen Mardocheum composuisse, eo consilio, ut omnes libri sacri ex vno hoc volumine transcripti iuxta exemplar translationis Persarum mitterentur, & hoc describeretur in libris dierum Regum priorum. Cum autem seruituti alienæ seruirent, (id est Idolorum cultui essent addicti) scripserunt pro nomine glorioso & terribili, nomen abominationum suarum, quemadmodum fecerunt Cuthijm (Samaritani) qui scripserunt pro, (In principio creauit Deus) creauit Asima, & ecce ad gloriã Dei est, quod eius Mardocheus non meminerit. Verùm hãc calumniã ex odio quo Samaritanos persequebantur, ab Hebræis, ipsis Cuthæis falsò affictam, apertè docet Pétateuchus Samaritanus Vaticanus, in quo nulla omninò huius Asimæ fit mētio, sed verba Samaritana vndequaq; Hebrææ lectioni respōdere videntur. quod & Ioannes Morinus quoq; in exercitationibus suis in Pétateuchū Samaritanū obseruauit, ut fides cōstet, Hebræo—Samaritanas lectiones, hïc adduxi. in quarum nulla Asimæ mentio fit.

𐤀𐤌𐤁𐤌𐤁. 𐤌𐤁𐤁. 𐤕𐤌𐤕𐤌𐤁𐤁
 𐤌𐤁𐤌𐤁. 𐤕𐤌𐤁. 𐤀𐤌𐤀𐤕𐤕
 Bescit bara Elohim & schamaum veeth haaretz.
 𐤁𐤁𐤌𐤁. 𐤁𐤀𐤌𐤕. 𐤁𐤕𐤁𐤌𐤁𐤁
 𐤌𐤁𐤁𐤌 𐤕𐤌𐤁. 𐤁𐤌𐤀𐤕𐤕𐤕
 Bekameadah talmez Elehab ith schomih vaith ara-
 ah. Sed hæc 𐤀𐤁𐤂𐤃𐤄𐤅.

Z

Por-

Porro cum nihil in rerum natura stabile, nil firmum, sed omnia fluxa reperiantur & fallacia; mirum sanè non est; si sicut in omnibus alijs linguis, sic & in Copta successu temporum maximæ mutationes cõtigerint. Nihil enim mutationi magis obnoxium esse, quàm linguas, tum alij, tum præclare admodum in historia Latinitatis sacræ ostèdit pereruditus P. Melchior Inchoferus, quin & omnia Occidètis Regna id abundè demõstrant. Quis enim hodiè nouerit antiquam Hetruscorum linguam? Quis Saxonum wandalorum, cæterarumque Gentium antiqua ab hodiernis facilè discernat idiomata? Certè quantum Hetrusca & Latina lingua hodierna recesserit ab antiqua, inscriptiones monstrant, tum tabulæ Eugubinæ, antiquis Hetruscorum literis & lingua scriptæ, magis ad Hebraicam dicendi rationè, quàm Latinã accedentes; tum rostratæ columnæ nulli hucusq; plenè exploratæ. Quantæ etiam linguarum corruptelæ è finitimo diuersarum Gentium cõuentu exoriatur, nos docèt Itali, Galli, Dalmatæ, Istri, Slauones finitimi Germaniæ, quarum dialectus adèò ex harum nationum idiotismis cõfusa est, ut pleriq; lingua promiscua loquètes, nihil loqui videantur. Pœnorum quoque antiqua lingua tantum ab Hebraica & Syracum, quibus eadem erat, testè Hieronymo, degenerauit; ut vix dignosci possit. Quemadmodum è

Plau-

Plautino illo versu ab Hannone Pœno pro-
lato apparet. *Ny Ethaloim valon vth si co-
rat sisima consith*. In quo si ineptas iunctu-
ras, atque imperitas verborum distinctiones
tollas, facies hanc lectionem Hebraicam.

נא את עליונים עליונות שקורה אתם מקום הוות

*Na ethelionim elionoth schacora otham makom
hazoth*. Hoc est, obsecro vos superos superasq;
quibus contigit locus iste. Multa fanè similia hìc
dicere possem, si tempus permitteret, quare qui
plura huiusmodi desiderabit, consulat Bernar-
dum Ildretum Canonicum Cordubensem l. 2
c. 2, voluminis (varias Antiquitates de Espannâ
Africa, y otras prouincias) inscripti. apud quem
vocabula Punica singulari studio cõgesta repe-
ries. Sed nos ad Coptam reuertamur; quam
fanè linguam communi omnibus alijs vicissitu-
dini subiectam, probant ex omni ferè natione,
quæ successu temporum in hanc linguam irre-
psere, petita vocabula. quæ libenter hìc quoque
recenterem, nisi à referendis nominum mōstris
Lectoris me remoueret patientia; aliqua tamen
hìc, vt corruptio manifestiùs appareat, adduce-
re visum est. Nam Romanis AËgyptũ occupan-
tibus, in eam iam ante à Græcis penè corruptam,
plurima vocabula Latina quoq; maximè ea, quæ
militare negotium concernunt, irrepsere. Vti

Πικενδο Censur. Πιδουζ Dux. Πινρε

Z 2

πικ

ταιριον *Prætorium*. Πικουρατωρ *Cu-
 rator*. Πιτριβουκος *Tribunus*. Πιπο-
 τARIOC *Notarius*, aliaque quàm plurima, quæ
 tibi Thesaurus noster suppeditabit. Hebræorum
 verò ea nomina, quæ ad mensuras & pondera
 pertinet assumpsisse videntur. Vti Πικουρορ
Chomor. Πιβουκος *Bathus*. Πικουρος
Corus. Πικουλος *Siclus*. Arabica quoque
 & Persica quamplurima reperio; quæ tamè bre-
 uitatis causa libes prætereo. Græca verò lingua,
 si nuda tantùm vocabula respicias, meritò ma-
 gna ex parte Coptam sibi vindicare videtur.
 si syntaxim nominiūmq; constructionem, tan-
 tò ab ea videbitur esse remotior, quantò in vo-
 cabulis affinior. Non enim à Græca tantùm;
 sed etiam ab omnibus alijs linguis in declinan-
 dorum nominum, ac coniugandorum verbo-
 rum ratione ita diuersa est & difformis; vt si
 pauca excipias, cum nulla in nullo prorsus con-
 uenire videatur. Est etiam proprium huius lin-
 guæ, omnem mutationem sortiri à principijs
 verborū sine semper immutabili vt Πιαγγελ-
 λος *Angelus*. Ζαγγελος *Angeli*.
 Πιαθητης *Discipulus*. Πιαθητης
Discipuli. similiaque quamplurima, quæ ex ele-
 mentis nostris Coptis huic libro adiunctis de-
 prehendes. In quibus omnibus si verba respicias,
 ma-

Copta lin-
 gua affinis
 est Græcæ
 nomini-
 bus non
 nomini
 syntaxi.

magnam affinitatem ad Græcam linguam; si syntaxin, insignem diuersitatem reperies. ac proinde quando superiùs de huius ad Græcam linguam affinitate locuti sumus; id nequaquam de syntaxi; sed de vocabulis tantùm nudè sumptis intelligas velim. accedit, quòd nulla habita distinctionis ratione verba alicuius periodi ita in vnum coaceruēt Coptitæ, vt vnum verbum constituere velle videantur. Patet id in sequentibus sententijs. **ΠΕΣΑΧΙΑΨΕΡΟΥΣΑΡΣ** *Verbum caro factum est.* & illud. **ΦΑΙΠΕΨΕΡΕΑΘΗΤΗΣ ΠΙΗΣ**. *hic est Discipulus ille Iesu.* Item. **ΦΨΟΥΚΡΙΤΗΣ ΕΕΕΗΠΕ**. *Deus Iudex verus ille.* quæ iuxta nostrum scribendi morem, ita scribi deberent. **ΠΕΣΑΧΙΑΨΕΡΟΥΣΑΡΣ** *Verbum fuit caro.* **ΦΨΟΥΚΡΙΤΗΣ ΕΕΕΗΠΕ** &c. Atque in hisce sanè verborum contextibus, si dictiones aliquas exceperis, nec in periodis distinctio, nec in cōstructione *έλλωσιμός* vllus reperitur. Vtrum verò huius Coptæ linguæ intricata, & difformis dictionum construendarum ratio eadem fuerit; quæ antiquæ Aegyptiorum linguæ, difficile omninò est asserere; præsertim cum libri modò nobis desint antiqua pura lingua Aegyptiorum scripti. Probabile tamen est, & quantum ex Coptitarum monumentis, va-

Copta lin-
gua diffi-
cilis

rio-

riorum Authorum lectionumque antiquarum collatione colligere licuit. eam si non eandem, utpote vetustate temporum corruptam, saltem non omninò absimilem fuisse Coptæ, quæ ab ea profluxit, & magnam vocabulorum partem antiquæ priorum adhuc tenet. Verùm, ut aliquid certi de hoc statueretur, Aegyptus consulenda foret, videndumque, si forsan aliqua adhuc in vetustis pyramidum ruinis eius vestigia reperirentur, quæ si haberentur, difficile non esset, ex cõparatione cum Copta facta, in eius proprietatum cognitionẽ deuenire. Sed quoniam desunt, qui indefesso studio huiusmodi deperditas antiquitates eruant; mirum non est, eas hoc sæculo manere inaccesas. nihilque remanere nobis nisi pauca quædam veluti ex temporum naufragio relicta fragmenta; Pauca inquam vocabula quædam, à Vetustis Authoribus obseruata, quibus inopiam nostram solemur.

CAPVT VIII.

*De Vtilitate Linguae Coptæ seu
Aegyptiacæ.*

M Iratus sum semper, cur ex tanto scribentium numero, tantaque librorum copia adeò pauci reperiantur, qui, aut reconditoris
lite-